

Stíny minulosti

Před nedávnem jsem viděl film „Probudím se včera“ s Jiřím Mádlem v hlavní roli. Viděl jsem dlouhou frontu na oblečení z obchodu Tuzex, a tak mi to nedalo, zašel jsem za dědou, abych se zeptal, co všechno se v tomto obchodě prodávalo. Nebylo mi totiž jasné, proč takový obchod vznikl, a pochopitelně jsem se ptal, jestli byly i jiné obchody s oblečením.

Děda se rozvykládal a já se postupně dověděl spoustu věcí, nad kterými jsem se zamyslel a na které nemám jednoznačnou odpověď, protože je prostě nemůžu pochopit. Děda byl členem KSČ a v roce 1970 byl ze strany vyškrtnut. Co udělal? Řekl jednomu člověku v zaměstnání, co si o něm myslí, a ten se mu později pomstil a nechal ho ze strany vyškrtnout. V tom roce 1970 děda pracoval v automobilových závodech v Olomouci jako výrobní náměstek. Za jiný názor musel opustit místo výrobního náměstka a vrátit se na dílnu. Později si dodělal pedagogické minimum, aby mohl vyučovat. Do roku 1989 měl na starosti – autoelektrikáře.

Po roce 1989 se znovu vrátil do funkce výrobního náměstka, kde pracoval do důchodu. Dalo by se říci, že spravedlnost nakonec zvítězila, vyhrál rozum a chytrost mého dědy. Mohl odejít po 40 letech v jednom podniku do důchodu jako člověk, který je spokojen se současností, komunistická minulost je zapomenuta. Jenže děda na komunistická léta zapomenout nemůže. Neustále mu vadí, že tato vláda zdražuje a všechno dopadá na důchodce, kteří se nemohou bránit. Pořád je někdo okrádá. Na moje námitky, že tenkrát neměl bony a nemohl si koupit zahraniční zboží, říká, že zase byly levné jiné věci např. benzín a jídlo.

Říká mi: „Nežili jsme si špatně. Mladý člověk potřebuje bydlet, byty byly levné. Nájem, elektřina, plyn, všechno bylo levné. Každý člověk měl práci a byl zaměstnaný. Dnes si nemůže koupit byt, platí za nájem velké peníze, proto nezakládá rodinu.“ Dříve mladí lidé uzavírali manželství ve dvaceti letech. Někteří až po vojenské službě. Bylo málo těch, kteří se ženili až kolem třiceti roků. Dnes jsou muži i ženy dlouho svobodní, nechtějí se brát a mít děti. Tolik rozvodů, jako je dnes, nebylo. Co na to mám říct? Doba se změnila, změnila se i tehdy, když byl i on mladý a jeho děda mu vykládal, jak žil za mladých let. Pro nás dospívající je důležitá svoboda, říkat, co si myslím, a nemít strach, že mne někdo za jiný názor vyloučí ze školy. Chci jít do světa tak, jak to bylo dříve a také v pohádkách, naučit se cizí jazyk, něco vidět a poznat. Mít zážitky, o kterých budu vyprávět svým dětem a které mi nikdo nevezme. Co máme s dědou stejné? Snad jen snahu trochu chodit za děvčaty, to bylo stejné i tenkrát a to děda také mohl.

Když se tedy zamyslím, jak mě ovlivňuje komunistická minulost, myslím si, že vůbec. Vytvořili jsme si nový svět. Není v něm všechno dobré. Starší generace poukazuje na to, jak se rozkrádá státní majetek, kolik je podvodů, krádeží, to prý za komunistů nebylo. Mnoho věcí však zůstává nepotrestáno. Koho tedy nejvíce ovlivnila komunistická minulost? Mého dědu. Volit chodí komunisty, i když byl z komunistické strany vyloučen. Stal se z něho nostalgický člověk, vzpomínající na část socialismu. Špatné věci jsou zapomenuty.